

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 15. septembra. (D. u.) Službeno izvještaj:

Rusko bojište.

Na Besarapskoj granici odbise naše čete rusku navalu. Na Dnjestrju i pred našim položajima istočno Bugata vladaju mir. Na ostalim dijelovima naše galicijske i volinske fronte dosta je opet do teških za neprijatelja bezuspješnih bojeva. Sjeveroistočno od Buzova ostavio je neprijatelj pri neuspješnom protunavali osim mnogobrojnih mrtvih i 6 časnika i 800 momaka kao zarobljenike i 3 strojne puške kao plijen. U gornjoj pjesadnici i domobranski bataljuni i u 12. i 13. o. mj. na raznim točkama uspješne nenadne navale na neprijateljske jarkove. Dne 13. septembra strijeljali su naše topništvo uspješno na neprijateljska sakupljanja i operkne kolone, raspršilo ih i zadalo im gubitaka.

Vojna skupina bavarskog princa Leopolda. Neprijatelj je potisnut preko Sare.

Vojna skupina Mackensona.

Nastavlja se progon prama Pinskiu. Broj zarobljenih povisio se na 700.

Jugoistočno bojište:

Njemačke čete odbise krvavo neprijateljske navale.

Vrhovna vojna uprava.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 15. septembra. (D. u.) Glavni stan javlja: U odsjeku Anaforte učinili su naši izvidni odsjeci u noći između 12. i 13. o. mj. na raznim točkama uspješne nenadne navale na neprijateljske jarkove. Dne 13. septembra strijeljali su naše topništvo uspješno na neprijateljska sakupljanja i operkne kolone, raspršilo ih i zadalo im gubitaka.

Velike promjene u Rusiji?

Kopenhagen, 15. septembra. (D. u.) „Berlingske Tidende“ javljaju iz Petrograda: Ministar-predsjednik Goremikin otputovao je u glavni stan, da izvjesti cara o zahtjevima Duminog bloka. Očekuje se budućih dana velike odluke bilo obzirom na daljnje vođenje rata, bilo na unutrinje odnose države.

Nijemci nastoje zapriječiti rusku ofenzivu.

Berlin, 15. septembra. „Tägliche Rundschau“ javlja iz Haga: Kako je bilo za očekivati, njemačke čete čine sve moguće, da ne bi Rusi prešli u ofenzivu. Sve raspoložive čete i topovi prevažaju se na frontu. Sada odlaze znatna pojačanja na frontu Vikomir—Bosoni. Rusi su na ovoj fronti uzamknuli iz motvara Gusaljov.

Veitke promjene u Rusiji?

Kopenhagen, 15. septembra. (D. u.) „Berlingske Tidende“ javljaju iz Petrograda: Ministar-predsjednik Goremikin otputovao je u glavni stan, da izvjesti cara o zahtjevima Duminog bloka. Očekuje se budućih dana velike odluke bilo obzirom na daljnje vođenje rata, bilo na unutrinje odnose države.

Stalno ratno vijeće u ruskom glavnom stanu.

Stockholm, 15. septembra. Car je odredio, da se u glavnom stanu drži stalno ratno vijeće, u kojemu se nalazi više generala, što su se iskazali u ovom i onih, što su bili u japanskom ratu.

Poziv ruskih četa.

Kopenhagen, 15. septembra. Car je potpisao ukaz, prema kojemu je pozvan pod oznake drugi poziv. Pozvani se moraju prikazati kod svojih četa u roku od tri dana.

Sakupljanje četa u Darjanelima.

Ajena, 15. septembra. Prama zaslužnim vijestima traje sakupljanje znatnijih četa pred Darjanelima. U Mudrosu ima 115,000 momaka, od kojih je 70,000 redovite francuske vojske. Sa ovim pojačanjima će se broj enteničnih četa povisiti na 316,000 momaka. Da se popune praznine bit će u pripravi daljnji „150,000 momaka“. Sa ovim četama se nadaju saveznički zauzeti Dardanele.

Srbija odstupa Bugarskoj Makedoniju?

London, 15. septembra. „Evening Post“ donosi vijesti iz Sofije, da se je srpska vlada izjavila spremnom, da odstupi Makedoniju Bugarskoj uz nekoja jamstva, koja imaju da preuzmu u pitanju srpskih želja Italija i Engleska. „Evening Post“ drži, da je time Bugarska prisiljena, da ispuni svoja obećanja i da dočeka istupi protiv Turskoj. Time je Bugarskoj oduzeta svaka mogućnost, da se iz ovog skakljivog položaja izbavi koje-kakvim izlikama. Uza sve to engleska javnost ne može si predotići, da bi Bugarska navijestila rat Turskoj.

Englesko-francuska banka u Sofiji.

Sofija, 15. septembra. Ovdje se ustrojila englesko-francuska banka sa glavnicom od 40 milijuna franaka, kojoj je ravnateljenu Genadjjev. Banka kupuje žito za ententu.

Bugarsko-Rumunjski pregovori.

Sofija, 15. septembra. Ovdješnji rumunjski poslanik imao je prošle subote duži pogovor sa ministrom predsjednikom Radoslavovom. Očekuje se u kratko pregovore radi odstupa Dobruče Bugarskoj.

Bugarski upit Rumunjskoj i Grčkoj.

Bukarest, 16. septembra. Bugarski poslanik u Bukarestu i Ateni obratio se na dotične vlade upitom, što znači sabiranje rumunjskih i grčkih četa na bugarskoj granici.

Držanje Rumunjske.

Genf, 16. septembra. Ententa je izgubila svaku nadu, da će Rumunjska pristati uz nju.

Nova nota četvornog sporazuma Bugarskoj.

Sofija, 15. septembra. (D. u.) Zastupnici četvornog sporazuma predase 14. o. mj. bugarskom ministar-predsjedniku Radoslavovu dopunjujući priopćenje, o sadržaju kojega vladala velika tajna.

Četvorni sporazum i balkanske države.

Berlin, 15. septembra. „Noveje Vremja“ raspravlja o izvanjskoj politici Rusije, a osobito o ruskoj diplomaciji na Balkanu, te veli: „Sav rad našeg izvanjskog ministarstva nosi žig neodlučnosti i nemara. Još nije nadolje vrijeme, da se može proučavati u tancine sve tajne dogovore sa neutralnim državama na Balkanu. Nu svaki vidi, da smo zastali za devet mjeseci, kad nam nije uspjele nista u Rumunjskoj, a u Bugarskoj smo doživjeli potpuni flakso.“

Odstup turskog područja Bugarskoj.

Sofija, 15. septembra. Turci su počeli ispraznjivati područje, što će ga odstupiti Bugarskoj. Svečani odstup uslijedio će dne 19. septembra. Za ovaj se dan čine velike svečanostne priprave.

Atentat na drinopoljskog valija.

Bukarest, 15. septembra. Prama vijesti iz Carigrada na drinopoljskog je valija, Hadi Adil Beja, počinjen atentat. Kada se prošle subote sa svojim sinom vraćao iz Sarajeva, kamo je bio pozvan da primi upute radi odstupa područja Bugarskoj nepoznati ljudi pucali su na vlak, te su njega ranili, a sina ubili. Ne zna se jeste da li je to bio politički atentat ili ne. Vlak se povratio u Carigrad.

Nepopularan rat protiv Turske.

Turin, 15. septembra. „Gazzetta del Popolo“ javlja iz Rima: Cilanak, „Tribuna“ pod naslovom „Dva rata“, koji kuša poboljšati najvišestruka tala Turskoj, biva jako napadan. „Tribuna“ kuša dokazati, da rat sa Turskom nije nastao odziva u narodu, te veli, da je za isti odgovorna samo vlada, koja će se moći samo tada opravdati, ako dokaze, da su joj osigurane velike koristi, dobitak i znatne kompenzacije.

Talijansko bojište.

Na tirolskom bojištu trajaju i jučer i noćni topnički bojevi. Istočno prelaza podnuta predjese naše čete u navalu te se bojište neprijateljske pozicije na Fintocole i grebene jugoistočno ove pogranične gore. Na primorskoj fronti pucalo je talijansko topništvo sa povišenom žestinom, ali naše pozicije od Javorčete do tolinjskog mostobrana. Neprijateljske navale na vjetrove i u području Vršića ostale su istakato izjavile su se obični pokušaji neprijatelja, da se približi odsjeku Oberdoba.

Zamjenik poglavice generalnog stožera, H. Höfer, polmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 15. septembra. (D. u.) Iz velikog glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište:

Francuski je pokušaj navale na Hartmannsvillerkopf zapriječen našom vatrom. Kod Rechesy, lič francusko-sviciarske granice, oboren je privezni balon.

Istočno bojište.

Vojna skupina Hindenburgova.

Kod mostobrana zapadno Dvinsk trajaju i noćni topnički bojevi. Istočno prelaza podnuta predjese naše čete u navalu te se bojište neprijateljske pozicije na Fintocole i grebene jugoistočno ove pogranične gore. Na primorskoj fronti pucalo je talijansko topništvo sa povišenom žestinom, ali naše pozicije od Javorčete do tolinjskog mostobrana. Neprijateljske navale na vjetrove i u području Vršića ostale su istakato izjavile su se obični pokušaji neprijatelja, da se približi odsjeku Oberdoba.

Rusi baceju bombe na Lublin.

Krakov, 15. septembra. „Czas“ javlja, da je pred nekoliko dana ruski aeroplan bacio 13 bombi na Lublin. Mnogo je bomba palo na livade. Na zrakoplov se pucalo, ali je odletio prama istoku.

Zima u Rusiji.

Kopenhagen, 15. septembra. Petrogradski ratni dopisnici javljaju, da nastup zime ne će obstaviti operacije, nego se nadaju, da će Rusi tada nastupiti u ofenzivu. Nijemci su odlučili, da će rat protiv Rusije voditi još dvije godine. Oni nastoje da svladaju i ruski i francuski centum.

AUGUST SENOA. Kanarinčeva ljubovca.

(Dalje.)
„Elo, to jo. Pravo rekoste: vidim, da me razumijete. Ja dakle ljubim hrvatsku starinu. Zato molim Vas za nešto.“
„Molite, molite, milostivi gospodine, ja sam vas već pokrema službenica.“
„Vi se zovete Amalija plemenita Lenie Kmetinska.“
„Na Vanu službu.“
„Vi ste kič stara, hrvatske obitelji.“
„Vrlo stara, gospodine.“
„Recite mi, kako ste dospjeli pod krov podprine, i zašto Van je toli mila, i volite, da tude boravite toliko godina, a Van se ne će nikako izdati iz nje.“
„To jest,“ reče stara, „Vi biste lihteli pripovijesti moga života i svršetak obitelji, jer sam ja na svijetu zadnja Kmetinska.“
„Da, gospodine.“
„Amalija poniknu nikome, počeo u kritu i svoje prste i slisnu usne. Disala je i životu življe, a na čelo navuče joj se i mrak. Zaučudi se. To ponizno, i milo lice uobzili se za jedan hip.“

Misljah, da mi te erte prikazuju nadgrobnni kameni kip, kojega hrvatskoga junaka od prije trista godina.
„Poznaih, da je moja literatka radoznalost posegla u tajne starina sere i već da opozovem svoju ne delikatnu molbu, ali izmenada podignu stara glavu, pogleda me mirno i bilo bi me, da joj se lice, glas i stas promijenise. Mirno mi reče:
„Gospodine! Stara sam. Sve, zašto me pitate, zakopala sam u svoje srece. Zaboravila sam, što sam, čija sam bila, jer sam to lihtela zaboraviti. Vi hoćete ta mrtva vremena da povratite, hoćete da pokojnike probudite iz groha. Izim mene još je Zirovića za to znala; sada ne zna izim mene ritko.
„Pak što će Van to? Ljepise je čuti vesele pjesmu sere i veseli pripovijest nego sijak čuka po noći i tužne prijetnje. Bojje, da jedan čovjek svoji žalost čuva, pak da ja ponese sa sobom u prob, nego da naša žalost žive i postije naše smrti medju ljudstvom.“
Ne mogoh se dosta načuditi, kako starica sada povesi drugom načinom govori, toli ozbiljno, toli bistro, dočim je prije govorila ponizno, isprekidane riječi.

„Nemojte, gospodjice, to tražim više loga od Vas. Oprostite, neću da Van tajne izvadim iz srea. Razumijem, da bi Vas kruto hojelo ponoviti jade, koje ste već sami zaboravili. Neću da s nova otvorim staru ranu.“
„Zaboravila?“ nasmijehnu se Amalija, „Rekla sam to, ali sve jeste živo druzo u pameti. A sad Van baš hoću pripovjedati, sad me morate slušati. Nego, gospodine, to je moja tajna, sada neka bude i Vaša — i dok sam živa, mora pred svijetom ostati tajna.“
„Hoće, gospodjice?“
„Slušajte me, gospodine. Evo kako me sada vidite, uboga sam bogica, moram prošetati, oti — čini mi se, da sam ostalomo svjetlu stara, dosadna maskara, koja je na ovoj bođjoj zemlji čisto su živeta. Znaju, da nijesam nikad lihtela bila, ali za moje mladosti nijesu mi se smijali. Nekad, nekad bilo je sve to drugačije. Na putu u Bistricu u našem Zagorju stoji Van drven dvorac na brdu Visok. Na jedan pod a ima, kao da bih dobro sjecam, na čelu nekakvu fluz izrezanu galeriju. Dobro ga je vidjeti, jer

se ističe između šumskih bregova na visokom brdu. Baš je kao star siv sok, ako ga nije koji švaba pregradio i poboljšio. Stara je knea bila, jer se sjecam, da je bila utrojana na grebi godina 1630, a onda je dvor istom popravljen bio. Dvorac nese familije stajao je na istom mjestu i duže, tako mi barem kazivahu ljudi, i u starim piscima da je tako zapisano. Vjerujem to; i crkvi svetilja Petra pod brdom imala je naša familija svoju raku a tu su zapisani mrtvaci i od 300 godina. To Van je Remetinec, ondje se rodih nevoljna je. Ondje sam i rasla i odrasla i bilo mi je, to namitim živo, kao da sam kakovo drvo, kojemu oduboko usadjeno u Remetinek svoj. Malo kada bih došla u Zagorje, na sajam možda za pet godina jedampat. Ali nikako mi se nije dalo ostati, bilo mi je, kao kad brzo izvadis iz vode, gledala sam, kao da se brže lože vratim u svoje gnjezdilo. Znala sam tu za svaki hrvati, za svaki kut, nu poznavala sam gotovo svakoga vrapca; ali gje lude pameti, ta Vi ste pitali za ljude, ne za vrapce.“
(Dalje slijedi.)

Podupirajte Družbu!

Špijunaža.

B u d i m p e s t a, 15. septembra (D. u.) Ugarski dopisnik ured doznanje od njezdravne strane: U zadnje vrijeme kusal su agenti, dotično spjuni neprijatelja doznati gdje se nalaze pojedine čete na taj način, da su pitali članove obitelji, koji imaju svoje u ratu u ime visoko postavljenih osoba, i to ponajviše telefonički, u kojoj se čeli, i u kojim se kraju njihov član obitelji nalazi. U pozornije se općinavo, da na lakva pitanja ne dade odgovora. Ako ih tko što takvoga telefonički pita, nekada otkinju pitaju centralu tko je to zvao i odstranjanje loga neka se javi redarstvu.

Ratni troškovi Italije.

R i m, 15. septembra. „Nuova Antologia“ javlja da Italija troši mjesečno 500 milijuna lira, što će koncem godine iznasti šest milijardi, a vlada nema pokriveno nego samo dvije milijarde.

Italija protiv bugarsko-turskog sporazuma.

B u d i m p e s t a, 15. septembra. „Politika Hirako“ javlja iz Rima: Poluslužbena „Tribuna“ izjavlja, da ako je između Bugarske i Turske zbilja doslo do sporazuma, Italija će taj čin bugarske smatrati neprijateljskim.

Cadorna bolestan.

L u g a n o, 15. septembra. Milanska „Luzone“ pise dozvolom cenzure, da je Cadorna od malo vremena ovamo, bolestan. Švicarski listovi vide u ovoj vijesti, da će u upravi talijanske vojne doći naskoro do promjena.

iz Albanije.

B e r l i n, 15. septembra. Iz Krla se javlja: U Draču je usmrtno 35 nstasa. Ešad-paša je na zamolbu svoje supruge 60 drugih pomilovao.

Rekrutiranje urođenjaka.

P a r i s, 15. septembra. „Petit Parisien“ javlja, da će zastupnik Pierremme predložiti komori zakonsku osnovu, prama kojoj bi se rekrutiralo urođenjake u kolonijama, to bi se na taj način moglo sahrabiti za proljeće 700.000 nove vojske.

Oboružanje crne žstne Afrike.

L o n d o n, 15. septembra. Renter javlja iz Pretorije, da će se sastaviti četa crnaca. Do sada su se Belgijanci uvijek ospravili tome, da se Crncima prodaju oružje, pošto je crna ruka uvijek pogubljenja od bijelog neprijatelja.

Engleska vojska za buduću godinu.

L o n d o n, 15. septembra (D. u.) Prama „Daily Chronicle“ predložio je Kitchener kabinetu proračun o broju četa, koje će trebati buduću godinu na kontinentu. Ovaj proračun bija mnogo veće mase četa, nego li ih ima sada na bojnom polju. Nu dobiveno je, da ih će se sobnodnim rekrutiranjem sakupiti potrebiti broj momčadi.

Engleski gubic.

L o n d o n, 15. septembra. (D. u.) Prama izvaji državnog podtajnika ratnog ureda, iznasaj engleski gubicu do 21. augusta o. g. 381.983 časnika i momčadi, od kojih je mrtvih 4965 časnika i 70.992 momčaka.

„Arabici“.

B e r l i n, 15. septembra. (D. u.) Wolffov dopisnik ured doznanje radiotelegrafskim putem iz Vasingtona: „Associated Press“ javlja: Grof Bernstorff i državni tajnik Lansing imali su polusatni povovor radi položaja, što ga je stvorilo potonđu „Arabica“. Mislili se, da će formalni pregovori započeti tek onda, kada bude Njemačka zamjenila, da će prestatu na njevijati podmornicima da putničke parobrode.

B e r l i n, 15. septembra. (D. u.) Njujorski dopisnik Wolffbrua javlja: Državni tajnik Lansing priopćuje, da se Amerika još nije odlučila, da podastre slučaj „Arabica“ hauskom obrambenom sustu, kako je to Njemačka predložila.

Promjena uprave kod zrakoplovne službe.

L o n d o n, 15. septembra. Admiraltet javlja, da bazi razvikat službe zrakoplovne službe zahtijeva da se promijeni odio zračnog brodovlja kod admiralteta. Ured će voditi kotradmiral Vaughan-See, kojemu je podijeljen domostaj ravnatelja u službi zrakoplova. Dosadajni je ravnatelj u službi u neku ruku nadzornik ovog odjela, te mu je podijeljen naslov superintendenta.

Zajam četvornoga sporazuma u Americi.

L o n d o n, 15. septembra. Londonske novine donose iz Vasingtona, da je milijarder Pier Morgan pozvao na banket francuske, engleske i američkeke zastupnike financijalnog svijeta, e da se sporazume glede eventualnog zajma. Drži se sigurnosno, da će saveznicima uspijeti, da sklope 5 postotni zajam od 100 milijuna funti sterlina. Njemačka američka pressa ostro osuđujeje zamoni narct te ga smatra povredom neutralnosti. Američkanska je vlada izjavila, da se nje na tiče ugovaranje sa zastupnicima saveznika o zajmu milijarda dolara te se drži principa, da je to privatni posao bankira sve dotle, dok ovi ne povrijede zakone. Po njezinjuju shvaćajući taj zajam je jednostavna trgovačka vjerisaja.

Potenuće „Hesperiana“.

B e r l i n, 15. septembra. Wolffov biro doznanje, da „Hesperian“ nije potopljen od njemačke podmornice, pošto 4. septembra nije lamo nijedne podmornice bilo. Izgleda, da je parobrod došao na minit.

Wilson će odgovoriti.

L o n d o n, 15. septembra (D. u.) Renter javlja iz Vasingtonu: Očekuje se, da će Wilson dosk za stogodi objaviti obzirni na držanja napram Njemačke. Između Wilsonovih savjetnika viađaju dva mijejnja. Jedna stranka drži odgovor poklisara grofa Bernstorffa nedostatnim, te misli, da je jedino pravo, ako se prekine odnosaji sa Njemačkom. Ona pita, ako Njemačka misli iskreno napram Wilsonu i Lansingu, zašto ih ne da prijepti naputa, što ga imadu zapovjednici podmornica. Druza stranka hoće, da se Sjedinjene Države sporazume sa Njemačkom, diplomatski putem.

Još jedna američkanska nota.

L o n d o n, 15. septembra. Renter avlja i Vasingtona: Nova nota Sjedinjenih Država, što ju je poklisar Gerard u Berlinu primio, odnosi se na navalu parobroda „Orduna“ te nije nikakova dopunibnena nota za slučaj „Arabie“, kako se to isprva govorilo.

Lloyd George o položaju.

L o n d o n, 15. septembra. (D. u.) Renter javlja: U predgovoru k izdanju svojih govora tijekom rata govori Lloyd George o ruskom uznanju. On pita, tko bi nastupio u voj na mjesto ruskih četa, dok se ove na novo oboružaju? Francuska ne može više ništa dati. Ne ostane drugi, već Engleska. Put, što će ga Engleska poduzeti buduću tri mjeseca, odlučit će o odesu rata. Lloyd George zaključuje: Ako sve što imamo, sve što ljubimo, žrtvuemo domovini, ako sve pripriprave pravo uredimo, poljeda je naša.

Prelaz ruske granice kod Brodyja i Novo-Fleksinca.

Ratni dopisnik „Voss. Zeitung“ opisuje prelaz naših četa u Rusiju ovako: Jedne srijede posljedje podne predjorsmo rusku granicu. Događilo se to za krasnog suncanog svjetljenja, kako da nam se hoće radovali i ono vrijeme, što bijaše sve naokolo u blatu obratilo valovitu, otvorenu krajinu.

Granična erta ide gore dolje kroz polja, kroz ravni i humove. Na jednom humku prelazimo baš i mi granicu. S gora njega stoji mimi jedan do drugo carsko-ruski i crno žuti mešajsi: on zlova uzidize se doista ravno i pouosno od željeza liveni stupac austrjskog barjaska, a trula, četverouglasta ruska greda prevalejna leži na travi. Time su simbolizirali naši veseli konjanici proširenje našeg zemljišta.

Bečke čete napreduju tako reći po dijevičanskom tlu, po tlu, kojim nijesu nigda u povijesti stupale, niti u tom ratu još nigda. U odaljenim esikije-verstama veselo napreduje četa. Nije to, vjere mi, tu lahko napredovanje: put je ružan, blato duboko i prijiptjevo. I čete i trenovi moraju lutajuće desno lijevo voznih putova napipati si manje duboki prelaz. Al je ipak prvi dojam Volhinije ugodan. Prekričet smo susilasi jako toposkovno gruvanje od jugsotitog, nedaleko nas, al ipak više ispred susjedne grupe naših, te i jučer gledali smo noćno nebo, kako se na široko ervenilo od postranih požara. Bilo to mičuno gledati, ali značilo ipak nešto povoljnogo: da su Rusi uzmicali.

Dojezdimo do prvog ruskog sela; bijaše netaknuto. I drugo, treće, četvrto također, i

Na livadama paslo malenih konjica na stoline, ogromnih stada pjegaste rogatke marve, crnih ovaca. U seiu pozdravile nas gaueći cijela jata gusaka. Po vrtovima cvjetla duhan, na gumnina ko knuč visoki plavševi zlatoklasi snopova. Ne, to nije 1812., ne će se to ovog puta gladovati!

Naše su predrije čete bile marljivje; već se proširu preko kraja telefonske žice, Rusima oduzele; vode pretlačene su i označene prama njihovoj dobroti. Na općinskim zgradama priljepljeni su crnožuti plakati sa rubovima, koji odvraćaju od izlida i uholarstva; ne će se smjeti ovog puta davati znakovima smetajući lijevo desno vjetrenjace, niti će se kraljevi goniti marvu amno lamo straga naših baterija, da se upozore ruski artiljeristi na krivo ili točno gadjanje.

Odmarame se na taboristu, koje je neprijatelj pred malo zapustio. Nevravno što rbio je za steljtu, da čovjku pozli. Malo naprijed naijdemo na siloviti vojnički prizor: ruska nedovršena cik-ek-fronta, jarci su tek dokonačani; iskopani su duboko, te obizidani ogromnim opekama; okrugle drvene klade već su pripravne bile za zaštite protiv srpelinela; i siljasti stupovi za žice takodjer bili su već za djelo spremni, da ih nijesu samo u zadnjem času pravodobno naši strijelci potjerali: smjeli sokolovi, što su im zaprijetili također, da žito zapale, te sve po navadi i konje i marvu i zadržju gusku ovedu.

Po večer utaborismo se u selu. I ja potražih nešto mjesto pod krovom, te sam se mogao svratiti u ured seoskog svećenika.

U pomanjkanju druge karte stavih se pisati svoje dojmove na zadnjim praznim listovima matkulice vjčanjenih iz g. 1830. Tamo se je nekta grafica Choleonska potpisivala na svakoj stranici redom, da daje iz svoje vlastite milosti, dozvolu za vjenčanje njenog kmeta A. sa obudovljenom kmeticom B. Prekružim pisanje da se di vizim krasnoj, širokoj duzi, što se pokazala na nebu. Ioj vjեսnici mira na neprijateljskom zemljištu.

Obilje gotovog novca.

Od jedno pol godine unatrag govača se kod novčaniz zavoda obilje gotovog novca, za kojeg momentano nema uporabe. Krivo bi bilo iz toga zaključivati da je taj gotov novac znatki osobitog blagostanja i da je taj novac svitask za koji nemamo uporabe. Ne — obilje gotovog novca nastaje odlate, što samo obustavliti svako kreditiranje, što zavodi ne daju. Onosno nisu davali već potpunu godinu nikakvih zajmova, što se ništa nova za ovo godinu nije osnivalo.

Mnogi se pitaju kako to, da unateč tome što se nije davalo nikakova kredita, ipak ipak sumo paralo radio i da još uvijek imade gotova novca. Radi se je moglo, jer je svatko gotovinom plaćao, a gotovine je bilo, jer je država milijarde i milijarde trošila i izdavala i sve te milijarde dozlatle su medju narod. Kako naprofit nismo imali nikakov uvod — o sim nestalo iz Njemačke i neutralnih zemalja, to su te silne milijarde kod knuč ostajale, te su samo mijenjale vlasnika. Stari se du govi nisu trebali plaćati u cijelosti, a dugovi u inozemstvo se i onako ne smiju platiti, ako se to inozemstvo neprijateljska država.

Uslijed svega toga ostao je novac kod nas, i to u formi gotovog novca, pošto se samo sa gotovinom radio. One vjesristije, koje su podijeljivane industriji li prerovradjenju trgovini za vojne dobave, bile su jako kratkotrajne, pošto su iste brzo objavljene i opet gotov novac primljeno. Uslijed toga, što su industrije i trgovine kod vojnih dobava puno i zasluživale, trebale su sve namag tudjeg novca, tako da konačno nisu trebale stranog kapitala, već su dapače sav svoj dug namirile i dapače imadu daljeje raspoloživoj novca. I kod seljaka se opaža danas gotovog novca što nije čudo ako se uzme u obzir koliko se danas za blago i zemljiške produkte plaća. I tako seljaci zemljiške produkte obveze kod štediona, a ove su opet u stanju namiriti svoje reeskompnne obveze kod većih zavoda, tako, da se stanje reeskompnnih obveza sve više smanjuje a novih postova nema. Velike banke nemaju upoće skoro nikakvih reeskompnnih obveza, već imadu raspoloživoj gotovina, koje ne mogu za sada upotrijebiti.

Kada prestane rat, prilike će se sasna promijeniti, no za sada zadaje novčanini zavodima dosta brige obilje novca. Jasno je, da uslijed tog gotovog novca, koji ne

nosu zavodima nikakove li minimalne ristiti (veliki bečki zavodi plaćaju za novo u tekucem računu 2 1/2 %) novčani za ne mogu plaćati na uloske nego umje kamatnjake, a ako će obilje nove uloski tako rasti, doživjet obilje sasna i kamatnjake na uloske. Naprofit je po interes za nekratkinu i za dobre — i ukamative — vrijednosne papire.

Hrvatsko bogoslužje na pnožnju sudeta.

(Dopis iz Moravske.)

Postom primisno poziv od sada nepoznatog Dr. Ličana. Da dodjemo k venskoj službi božjoj u sjedištu kolarskog poglavarstva u Mähr. Seibers, gdje da čemo moći do potrebi isposviđesiti se. Malko nam je bilo začudo, kako da nas u njemački grad poziva, a čenik k slavenskom bogoslužju, kad s veće znali, da nema nikakvo ujedine inteligentne osobe, a kojom kreosmo mogli stogod posveotvoriti kronsnič ipak na put i oko 6 sati utjuro bjašveć na opredjeljenom mjestu.

U krasnom perivoju, Schillerpark-lazi se crkva sv. Barbare. Udjismo u kru i tu već nadjnosimo mnogo našega roda iz Svetvinčetine, Kanfanarskih Barbanština, gdje pobožno pristupa k isposviđesiti.

Na 8 sati započela je služba božja. Krasnoj propovijedi preporučavao je dobi svćenik nama, kako da se moru otući presv. Sren Isusovom, ako hoćeš naći utjehu u ovim udaljenim krajovod svoje domačeg ognjišta, u ovim kina ratnim časovima, u molitvi za naših vojnika i našeg oružja na kina poljanama. Mnogim se je orosilo la pa i meni, koji inače nijesam jako općij, a ženama pa upoće svima. Usiak propovijedi bio je takav, da je i naroziva sv. mise pristupao k sv. isposviđesiti, tako, da je taj predboh nas ševni pastir mogao jedva oko podne iz iz crkve.

Iza propovijedi dao je on narodu ptičnih i vrlo potrebitih uputa, na koje smo mu od nica zadrživali, jer nijesu imali do sada nikoga, koji bi nam istogod pojašnio o našim najprečin potkama i željama.

Za vrijeme sv. mise molio je narod božno i glasno „Kručiti“ i litanije pro Sren Isusova. Moram nuzredno spomnuti, da mi se ovaj maćin molitve za jeme sv. mise, kako je uobičajena u ravsvoj i Českoj — vrlo dopada, jer narod moli, te ima svoje misli upredoboga, dočim se kod nas „druže“ crkvi nerazumljivim pjevanjem, ili šapeću i razgledavaju se, Oravak način rao bi se i u Istri uvesti, jer je vrlo ptičan, pošto time i nehajnici pramo i malena se djeca brzo prinče istoj.

Iza sv. mise opkollio je pred crkvu dobrog svećenika mlado i staro i govala ga, gdje da će se moći s njim kroz tjeđan pogovoriti i informirati se jednoj ili drugoj stvari. On je obaeo rodna, da ga ne će ostaviti za više vremena ali da će po više puta morati putovati i u druge krajeve kotara, pa i onako nastanjenim našim ljudima da potrebitih uputa i svjetla — i duševne hrane.

Da, prečasni g. Ličanu, ne zelimo da bi nas Vi ostavili, jer je nama vito iz dosadajnih vrstih radeći poznato, da Vama vrlo na sren naš sađajni udes. St kako Vas ipak molimo, da nas ne ostavite prije, nego li sebi namolite nasljednika, a međutim pozivio Vas Bog me nama čija i zdrava! Evakuirate!

Razne vijesti.

Kolera u Trstu. Izvještaj o stanju kodine 13. septembra 1915:

Dne 8. septembra bilo je u njezi novi slučeviji — ozirivalo — osobe, niti i osoba, ostalo je u njezi 5 bacilona u promatranju 6, a vili „Sartorio“ promatranju 3 osobe.

Brovak Trst-Bé i obratno. Osoblje vlak, koji odlazi iz Pale u 5 sati 10 min. u jutro imadu u Driavci zvezu zbrovzlavom iz Trsta. Brovack iz Trsta odlazi u 8 sati 10 časaka u jutro te odlazi u Bé u 8 sati 15 časaka na večer. Brovack, koji odlazi iz Béa u 8 sati 45 časaka nema u Driavci — Vio koji odlazi iz Rijeka u 5 sati 20 časak prošlje podne imadu sa brovzlavom zvezu u Sv. Petru te mogu putnici prispjeti Trst u 9 sati 10 časaka na večer.